

досудового розслідування», основна ідея якої полягає у формуванні кримінального провадження у вигляді електронного файлу.

З практичної сторони цінною є запатентована цим автором й описана ним інформаційно-аналітична система обробки заздалегідь згенерованих баз ЄРДР за допомогою готових наборів функцій Excel, що автоматично генерує дані за більш ніж тридцятьма видами порушень кримінального процесуального законодавства, допущених суб'єктами кримінального провадження під час досудового розслідування.

Треба визнати аксіологічне значення процесу електронізації кримінального провадження, оскільки це значною мірою сприятиме так званій процесуальній економії сил і засобів.

Список використаних джерел

1. Борисенко М. В., Мельник О. В. Взаємодія слідчого з іншими посадовими особами та підрозділами Національної поліції під час кримінального провадження: загальна характеристика. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Вип. 5. Т. 1. С. 188–191.

2. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика [Текст] : [монографія] / В. І. Фаринник. Київ : Алерта, 2017. 548 с.

3. Бойко О. П. Зарубіжний досвід правового регулювання взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017 № 4 С. 275–281.

4. Чигрина Г. Л. Перспективи запровадження міжнародного досвіду електронного кримінального провадження в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 2 (23). С. 72–76.

5. Зуев С. В. Электронное уголовное дело: за и против. Правопорядок: история, теория, практика. 2018. № 4 (19). С. 6–12.

Буяльська Вікторія Романівна,
курсант 3-го курсу ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Марков М. М.

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ МАЛОЛІТНЬОЇ АБО НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Діти стають учасниками проваджень у різних ситуаціях: вони можуть стати жертвою чи свідком кримінального діяння, їхні батьки можуть розлучатися, і дитині доводиться висловити думку перед суддею або стати учасником процедури ретельного обстеження умов життя. Якщо діти стають учасниками провадження, вони переживають напруження, тривогу, страх, почуття вини та сорому і, як правило, не розуміють мету провадження, не знають юридичних термінів і своїх

прав у провадженні, їх лякає незнайома ситуація та люди. Тому діти – це особливі свідки у провадженні через свій розвиток, когнітивні навички, залежність від тих, хто їх виховує, і пережиту жорстокість. Умови і характер провадження також впливають на свідчення дітей, а тому дуже важливим стає планування і підготовка до бесіди з дитиною для того, щоб отримати достовірні відомості, необхідні для розслідування злочину і недопущення повторного травмування дитини [1].

Дитина охоплює в собі два поняття особи малолітньої та неповнолітньої. Перш за все, малолітня особа – це дитина до досягнення нею 14 років, а неповнолітня особа – це малолітня особа, а також дитина у віці від 14 до 18 років. Опитування дитини – безпосереднє спілкування слідчого, прокурора, адвоката, судді з дитиною з метою отримання інформації про обставини правопорушення, жертвою або свідком якого стала дитина. В рамках кримінального провадження опитування дитини проводиться і оформляється за правилами проведення допиту.

При проведенні даної процесуальної дії слідчий зобов'язаний дотримуватись вимог щодо «Опитування дитини», передбачених у Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Серед них:

а) проведення опитувань дитини без необґрунтованої затримки, відразу після повідомлення фактів компетентним органам;

б) проведення опитувань дитини, якщо це необхідно, у спеціально обладнаному та призначеному для цих цілей приміщенні;

в) проведення опитувань дитини особою, спеціально підготовленою для цих цілей;

г) проведення всіх опитувань дитини одними й тими самими особами, якщо це можливо та де це доцільно;

д) якомога меншої кількості опитувань і настільки, наскільки це є вкрай необхідним для цілей кримінального провадження;

е) можливості супроводження дитини її законним представником або, де це доцільно, дорослим, якого вона сама вибирає, якщо стосовно цієї особи не буде винесено мотивованого рішення про інше [2].

Проаналізувавши деякі норми міжнародного законодавства можна перейти до аналізу національного, яке саме і визначає особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Умовно можливо розділити дані особливості на два блоки:

1. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи, яка *потерпіла від злочину або є свідком* (ст. 226–227 КПК):

– допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря;

– допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день;

– особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання;

– до початку допиту законному представникові, педагогові, психологу або лікарю роз'яснюється їхній обов'язок бути присутніми при допиті, а також право заперечувати проти запитань та ставити запитання;

– до початку допиту законному представнику, педагогу, психологу або лікарю роз'яснюється їхнє право за дозволом ставити уточнюючі запитання малолітній або неповнолітній особі.

2. Особливості допиту неповнолітньої особи, *якій повідомлено про підозру у вчиненні злочину* (ст. 490–491 КПК):

– допит здійснюється у присутності захисника;

– якщо неповнолітня особа не досягла шістнадцятирічного віку або якщо неповнолітню особу визнано розумово відсталою, на її допиті за рішенням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду або за клопотанням захисника забезпечується участь законного представника, педагога чи психолога, а у разі необхідності – лікаря;

– до початку допиту законному представнику, педагогу, психологу або лікарю роз'яснюється їхнє право ставити запитання неповнолітньому підозрюваному чи обвинуваченому. Слідчий, прокурор вправі відвести поставлене запитання, але відведене запитання повинно бути занесено до протоколу [3].

Отже, можемо зробити певні висновки щодо допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Діти – це особливі свідки у провадженні через свій розвиток, когнітивні навички, залежність від тих, хто їх виховує, і пережиту жорстокість. Допит потрібно проводити з обережністю та обов'язково дотримуватись норм як міжнародного, так і національного законодавства.

Список використаних джерел

1. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-druk-2-/168075de3b>.
2. URL: <https://kau.in.ua/articles/osoblivost-dopitu-nepovno-litnogo/>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI.